

Preadvies

van de

Adviescommissie Strafrecht

inzake

het gewijzigde wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met de invoering van een adolescentenstrafrecht

De Adviescommissie Strafrecht (ACS) heeft in haar eerdere advies van 28 februari 2012 naar aanleiding van het (oorspronkelijke) wetsvoorstel opgemerkt dat de punitieve aanpak een te prominente plaats heeft. Juist waar het gaat om jeugdigen en adolescenten die over de schreef zijn gegaan, zou eerder en vaker gezocht moeten worden naar alternatieve interventies. Onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen' zou er daarnaast geïnvesteerd moeten worden in preventieve maatregelen (om te voorkomen dat jeugdigen en jongvolwassenen ontsporen). Het (gewijzigde) wetsvoorstel biedt op deze punten geen verbetering ten opzichte van de bestaande situatie.

Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging (art. 3 IVRK). In het wetsvoorstel 'Adolescentenstrafrecht' prevaleren (op verschillende plaatsen) andere belangen dan de belangen van het kind. De ACS betreurt dit.

De gedachte dat er een 'adolescentenstrafrecht' zou moeten komen, is een goede gedachte. De uitwerking daarvan in het wetsvoorstel en met name ook een aantal andere onderdelen van het wetsvoorstel verdient evenwel een heroverweging, waarbij het bepaalde in artikel 3 IVRK als uitgangspunt genomen zou moeten worden. Verwezen kan worden naar het eerdere preadvies van de ACS.

In het oorspronkelijke ontwerp werd voorgesteld de maximale duur van de jeugddetentie voor jeugdigen die 16 jaar of ouder zijn, te verhogen naar 4 jaar. Dit voorstel is geschrapt. De ACS is hierover te spreken, maar handhaaft haar stelling dat de punitieve aanpak in het wetsvoorstel een te prominente plaats heeft. Met name twee onderdelen van het wetsvoorstel zijn reden voor deze stellingname, te weten: het voorstel om ook in jeugdstrafzaken de mogelijkheid van het opleggen van een taakstraf te beperken, en het voorstel om de overgang van de pij-maatregel naar de tbs met dwangverpleging mogelijk te maken.

In de toelichting bij het wetsvoorstel wordt thans benadrukt dat de taakstraf is bedoeld voor de afdoening van lichtere misdrijven. De beperking heeft enkel betrekking op de z.g. 'kale taakstraf' bij zeer ernstige delicten. De rechter houdt de mogelijkheid om maatwerk te leveren. Het enige verschil is dat straks naast de taakstraf nog een andere sanctie zal moeten worden opgelegd. De voorgestelde regeling is overbodig en onwenselijk.

Bij de omzetting van de pij-maatregel naar tbs staat de beveiliging van de samenleving nadrukkelijk als doel voorop.

De ACS verwacht dat de mogelijkheid van omzetting ertoe kan leiden dat rechters minder snel kunnen en zullen besluiten tot het opleggen van een pij-maatregel. Jeugdigen die in aanmerking zouden moeten kunnen komen voor een passende behandeling, zouden hierdoor die behandeling wellicht niet (kunnen) krijgen.

Waar de ACS vooral moeite mee heeft is de mogelijkheid dat de behandeling uiteindelijk niet blijkt aan te slaan, waardoor de aanvankelijk minderjarige veroordeelde in de z.g. 'long stay' terecht kan komen. Het is hierdoor in theorie mogelijk dat iemand die op zijn dertiende levensjaar een ernstig misdrijf begaat, voor de rest van zijn leven achter een deur verdwijnt. De ACS heeft hier grote bedenkingen bij en vraagt (nogmaals) om een heroverweging. Wellicht is het een idee om – wanneer men toch wenst vast te houden aan de mogelijkheid van omzetting – te bepalen dat de tbs in deze gevallen altijd gemaximeerd is. De totale (maximale) duur van de behandeling is dan toch altijd nog 6 (+1) jaar pij + 4 jaar tbs.

Amsterdam, 15 januari 2013

Adviescommissie Strafrecht

mr. R. van der Hoeven, voorzitter,

namens deze, mr. R. Croes-Hoogendoorn, secretaris